

Un cik tev vēl atlicis?

AKTUĀLI

Kā garus, veselīgus gadus piedzīvot slikti izglītotam un ne pārāk turīgam vīrietim?

Latvijas vietu pasaules ekonomiski attīstīto valstu vidū vai Eiropas Savienībā vislabāk raksturo sabiedrības veselības rādītāji: veselīgi nodzīvoto dzīves gadu reitingā esam beidzamajā vietā, paredzamā dzīves ilguma ziņā mēdzam būt priekšpēdējie, toties pārlicinoši pirmie tādos topos kā alkohola patēriņš, pašnā-

vību skaits un nāves, ko varētu nepieļaut. Latvieti pārlieku agri sasniedz vēzis un sirds asinsvadu slimības, un tās diagnosticē nepiedodami vēlu, kas nozīmē sarežģītāku ārstēšanu un īsāku atlikušo mūžu.

Mēs uz skandināvu fona

Ja lūkojas uz mūsu dzīvdzi, tad izrādās, ka turīgas sievietes ar augstāko izglītību Latvijā dzīvo tikpat garu mūžu kā skandināvietes ar tādu pašu izglītību. Dāmas ar zemāku izglītību ziemeļniecēm zaudē nedaudz mūža garumā, bet vairāk, ja analizē veselīgi nodzīvotos dzīves gadus.

Latvieti pārlieku agri sasniedz vēzis un sirds asinsvadu slimības, un tās diagnosticē nepiedodami vēlu.

Arī turīgi vīrieši ar labu izglītību Latvijā dzīvo garu mūžu, bet nomirst nedaudz agrāk kā viņu skandināvu vienaudži. Toties nabagākie ar pašvaku vidējo vai vēl plānāku izglītību ir tie, kas mūsu veselības statistikas rādītājus aizvelk tālu atpakaļ – līdz pēdējai vietai Eiropā un pasaules ekonomiski attīstīto valstu grupā.

Tuvojas vēlēšanas, visas partijas jau paspējušas identificēt valsts galvenās problēmas: pālis Daugavā, dzelzceļa stacija lidostā un citi *Rail Baltica* brīnumi, milzīgais ārējais parāds, apšaubāmi iepirkumi digitālo izstrāžu jomā un aizsardzībā... Starp visām raizēm absolūti pirmajā vietā ir katastrofa veselības aprūpē. Un to vislabāk parāda pasaules ekonomiski attīstīto valstu ikgada statistikas pārskats. Tad nu katras partijas topošajam premjerministram un veselības ministram vajadzētu solīt nākamajos četros gados pagarināt veselīgi nodzīvotos dzīves gadus par sešiem, bet paredzamo mūža ilgumu par trim gadiem. Šāda apņemšanās ir izpildāma, un to var salīdzināt ar mērķi Latvijas futbola izlasei nospēlēt neizšķirti ar Fēru salu izlasi vai pieveikt Gibraltāru, Sanmarīno vai Lihtenšteinu.

Ko rāda rentgens?

Iespēju izklūt no pēdējām statistikas ailēm sniegtu pārdomātas rūpes par vīrieti ar pašvaku izglītību, ne pārāk turīgu laucinieku. Galvenie mirstības cēloņi šajā grupā ir sirds un asinsvadu slimības, plaušu vēzis un hroniskas elpceļu slimības. Vīriešiem ievērojamu lomu spēlē arī mirstība no ārējiem cēloņiem (traumām un nelaimes gadījumiem), īpaši jaunākā vecumā un alkohola reibumā.

Sociāli ekonomiskās atšķirības (determinantes) dzīves ilgumā ir ievērojamas visā pasaulē, un jebkurā pasaules valstī vīrieši ar zemāku izglītības un ienākumu līmeni saskaras ar visīsāko prognozējamo mūža ilgumu. Šo plaisu rada vairāku